

A bírósági informatika helyzete Magyarországon

Absztrakt: A fejezet bemutatja a magyar bírósági informatika helyzetét. Az első részben a magyar bírósági informatika rövid történetét ismerteti, majd elhelyezi egy tágabb – európai – kontextusban is. Az utolsó részben a jelenlegi szabályozással és a használt rendszerek főbb tulajdonságaival ismerkedhetünk meg. Statisztikákon keresztül láthatjuk, hogy ezeknek a rendszereknek hogyan változott a használatuk az elmúlt években, illetve a pandémiás időszakban.

Tárgyszavak: bírósági informatika; igazságügyi eredménytábla; ügyfél-tájékoztatás a bíróságon; elektronikus per; elektronizáció a büntetőügyekben; Bírósági Integrált Informatikai Rendszer (BIIR); e-per rendszer; Elektronikus Fizetési és Elszámlási Rendszer (EFER); VIA Video; távmeghallgatás; beszédleíró rendszerek; Globalspeech rendszer; VoXerver rendszer; ügyfél-tájékoztató felületek; Bírósági Fizetési Portál; csődbetekintő portál; elektronikus iratforgalom statisztikái; távmeghallgatás statisztikái

Bevezetés

E fejezet célja a magyar bírósági informatika helyzetének általános bemutatása. Ennek kapcsán tennünk kell néhány módszertani és tartalmi megjegyzést, szűkítést.

Tanulmányunk eredeti ambíciója az volt, hogy a teljes magyar jogi informatikáról képet fessünk, de hamar kiderült, hogy ez egy fejezet keretei között lehetetlenül nagy vállalkozás lenne. Még ha a jogalkalmazást az állami szervezetrendszer jogalkalmazására szűkítjük is (azaz kivesszük belőle például az ügyvédek és a jogtanácsosok által használt informatikai megoldásokat), még mindig áttekinthetetlenül nagy terület marad. Hiszen ekkor a teljes helyi és központi közigazgatás, a bünydőzés és az ügyészség rendszereit is számításba kellene vennünk, az önkormány-

¹ Kékedi Szabolcs jogász, 1997-ben végzett a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán. 2003-tól polgári ügyszakos bíró a Miskolci Városi Bíróságon, majd 2014-től az Országos Bírósági Hivatal Bírósági Főosztályának főosztályvezető-helyettese, 2020 júliusától az Igazgatásszervezési Főosztály főosztályvezetője. Az Országos Bírósági Hivatalban feladatkörébe tartozik az elektronikus kapcsolattartás jogszabályi hátterének kialakításában való közreműködés és a bírósági szervezet elektronikus kapcsolattartását érintő informatikai fejlesztésekben történő részvétel. Zódi Zsolt életrajzát lásd a kötet Bevezetésének első lábjezetében.

zati iratkezelő rendszerektől a Robotzsaruig. Így azt a döntést hoztuk, hogy a sok szempontból a jogi informatika „közeppontjának” számító bírósági informatikát dolgozzuk csak fel, mégpedig a jelenleg is használt (első generációs) ügykezelő rendszer, a BIIR 2006-os bevezetésétől kezdve.

A másik szűkítés az, hogy a bírósági informatikát sok szempontból determináló EU-s szabályozást (és konkrét informatikai megoldásokat, például az e-Justice projektet, az e-CODEX rendszert) nem ebben a fejezetben érintjük.² Az EU és az ET csak annyiban szerepel ebben az írásban is, amennyiben a magyar bírósági informatika nemzetközi összehasonlításban elfoglalt helyét az Európai Bizottság Igazságügyi Eredménytábla (EU Justice Scoreboard)³ és az ebben található módszertan alapján mutatja be.⁴

A magyar jogi informatika ugyanazt az utat járta be, mint a legtöbb, a kontinentális jogrendszerhez tartozó országé, azzal a különbséggel, hogy az 1990-ig fennálló szocialista rendszer nagyon kevés gondot fordított az állami adminisztratív folyamatok elektronizálására – részben természetesen a hardware hiánya miatt is. Mivel „magánszektor” a jogalkalmazásban alig-alig létezett (az erősen kontrollált ügyvédi kar kivételével), tulajdonképpen nem is beszélhetünk jogi informatikáról az 1990-es évek közepéig. Bár az 1980-as években például elindult egy elektronikus nyilvántartás, amelynek célja a jogszabályok (metaadatainak) folyamatos vezetése (talán a Lexis mintájára), de a telefonvonalak kiépítetlensége és más tényezők hatására ez szinte teljesen elhalt.⁵ Bár a nagy állami nyilvántartások egy része az 1970-es évek végétől kezdődően számítógépre került, de a jogi szféra tömeges elektronizálása csak az 1990-es években indult el. Ugyan jelen fejezet fókusza a bírósági digitalizáció, ezen a helyen meg kell emlékezni az egyetlen magánkezdemenyezésű és számottevő hatást gyakorló jogi informatikai projektről, az 1993-ban elindult CD-Jogtárról.⁶ A Jogtár alapadatbázisa és az adatbázis karbantartásának informatikai támogatása eredetileg az ebben az időben igen divatos és az állandóan változó jogszabályszövegek karbantartására egyedül alkalmas ügynevezett cserélhető lapos kiadványok informatikai támogatására jött létre. Az adatbázis elektronikus formája

² Lásd a kötetben Pálfi Dóra Online vitarendezés – működő formák a piacon és az „államosítás” lehetséges útjai, Gál Andor Digitális bűnügyi együttműködés az Európai Unióban és Muzsalyi Róbert A polgári igazságügyi együttműködés digitalizációja az Európai Unióban című tanulmányát.

³ European Commission: *The 2021 EU Justice Scoreboard. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions.* COM(2021)389 végleges (2021. július 8.).

⁴ Az igazságügyi eredménytábla módszertani szempontból – különösen a digitalizációs rész tekintetében – sokban támaszkodik a CEPEJ (az Európa Tanács Igazságszolgáltatás Hatékonyságáért Európai Bizottsága – Council of Europe’s European Commission for the Efficiency of Justice) korábbi felméréseire.

⁵ Balogh Zsolt György: *Jogi informatika.* Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 1998. 319.

⁶ Egy korai verzió leírását találhatjuk egy könyvtári ismertetőben. Kis Ildikó: *A CompLex CD Jogtár egyedülálló jogi adatbázis.* (H. n.), (k. n.), (é. n.)

később önálló projektté vált, amikor a nagyobb mennyiségű adat tárolására alkalmas optikai hordozók és olvasók elterjedtek. A Kerszöv Computer Kft. Jogtárának, amely online szolgáltatás formájában ma is él (kiadója a Wolters Kluwer Magyarország Kft.)⁷ elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy a magyar jogásztársadalom igen hamar megismerkedett a számítógépes adatbázisokkal és a keresőkkel, sőt magával a számítógéppel.

A 2000-es évek elejétől az ekkorra már a többi közigazgatási szférától is látványosan elmaradó bírósági informatika intenzív fejlesztése indult meg, részben EU-s pénzekből. 2006-ban bevezették az (első generációs technológiának számító, ügy- és iratkezelő) BIIR rendszert, 2007-ben elindult a bírósági határozatok széles körű elektronikus közzététele. 2011-től, amikor az új igazgatási struktúra felállt, és az új bírósági szervezeti elnök egyik kiemelt területe az informatika lett, széles körű informatikai fejlesztések kezdődtek. Ezekkel a magyar bírósági rendszer nemcsak behozta a lemaradását, hanem mint az lentebb látható, sok szempontból Európa élvonalába került.⁸

A bírósági eljárás elektronizálása nem öncélú, és azért lett fontos mércéje az igazságszolgáltatási rendszerek minőségének, mivel a keresetek elektronikus benyújtása, az eljárás online nyomon követésének és továbbvitelének lehetősége megkönnyítheti az igazságszolgáltatáshoz való jog, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés (*access to justice*) érvényesítését, valamint csökkentheti az ügy elintézéséhez szükséges időt és költségeket, kiiktathatja a késedelmeket. Emellett a bíróságokon alkalmazott elektronikus rendszerek egyre fontosabb szerepet játszanak az igazságügyi hatóságok közötti, határon átnyúló együttműködésben is, amellett, hogy – például a kis értékű követelések eljárásaiban – az uniós jogszabályok végrehajtását is megkönnyítik.

A magyar bírósági informatika – európai összehasonlításban

Az Európai Uniónak az 1990-es évek vége óta⁹ igen fontos fejlesztési területe az informatika, a digitális gazdaság, az „adatipar”¹⁰ és a (tágabb értelemben vett)

⁷ A Wikipedia *Jogtár* szócikkét lásd: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Jogtár>.

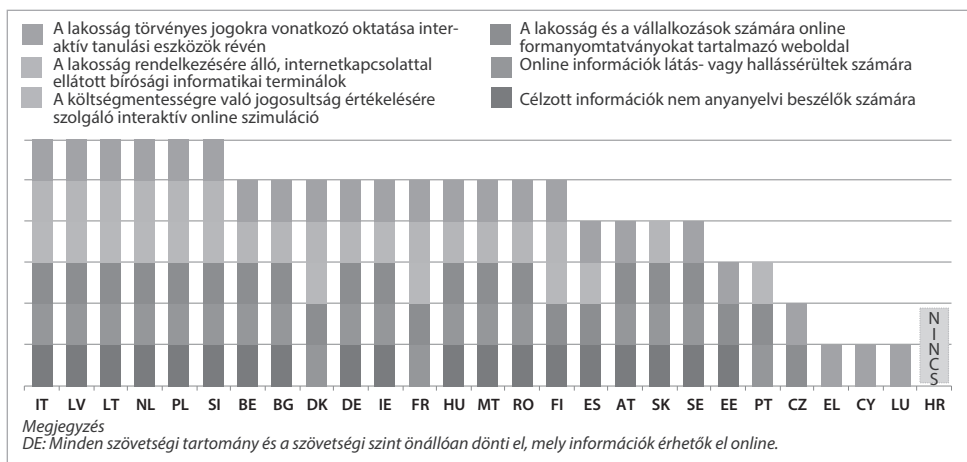
⁸ Handó Tünde: A magyar bíróságok élen járnak a digitalizációban. *Magyar Idők*, 2018. november 7.

⁹ Az első ilyen kezdeményezés az E-Europe volt 1999-ben. Commission of the European Communities: Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions—eEurope 2005: An Information Society for All. COM(2002)263 végleges (2002. május 28.). Ezt nagyjából 10 évente követték újabb stratégiák, mindig más hangsúlyokkal.

¹⁰ A legutolsó átfogó dokumentum az úgynevezett *Digitális iránytű, az EU digitális stratégiája*. Európai Bizottság: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja. COM(2021)118 végleges (2021. március 9.).

közigazgatás (ebbe beleértve a bíróságokat is) elektronizálása (e-közigazgatás)¹¹ is. Az EU a hatékony igazságszolgáltatási rendszerhez való hozzáférést az európai demokráciák alapját képező alapvető jognak tekinti, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományainak részét képezi. A bíróság előtti, hatékony jogorvoslathoz való jog jelentőségét az Európai Unió Alapjogi Chartája is kiemeli.

Az Európai Bizottság évente közzéteszi a tagállamok igazságszolgáltatásának hatékonyságát, színvonalát, illetve a bírósághoz való hozzáférés szintjét bemutató igazságügyi eredménytáblát.¹² Az eredménytábla képet ad arról, hogy egy adott tagállam hol áll bizonyos alapvető hatékonysági és minőségi mutatók tekintetében, főképp a többi tagállamhoz viszonyítva. Az eredménytábla¹³ három nagy területet tartalmaz, a hatékonyság,¹⁴ a minőség¹⁵ és a függetlenség¹⁶ területeit, amelyeket különböző mutatókkal mér.

1. ábra: Az igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatos online információk elérhetősége a lakosság számára, 2020

Forrás: Európai Bizottság¹⁷

¹¹ European Commission: *eGovernment Action Plan. Shaping Europe's Digital Future* (2016).

¹² Az Európai Unió Bizottsága által közzétett igazságügyi eredménytáblák elérhetősége visszamenőlegesen is: European Commission: *EU Justice Scoreboard* (é. n.).

¹³ Az itt következő megállapítások a kézirat lezárásakor elérhető legfrissebb, 2021-es eredménytábla adatait tartalmazzák, ám az előző lábjegyzetben megadott forrásnál már elérhetők a 2022 májusában közzétett adatok is.

¹⁴ Mint például a perek hossza, költsége, a folyamatban levő ügyek száma stb.

¹⁵ A digitalizáción kívül a minőséget például a bírósági rendszer költségvetési finanszírozásával, a bírák képzésével, értékelésével mérik.

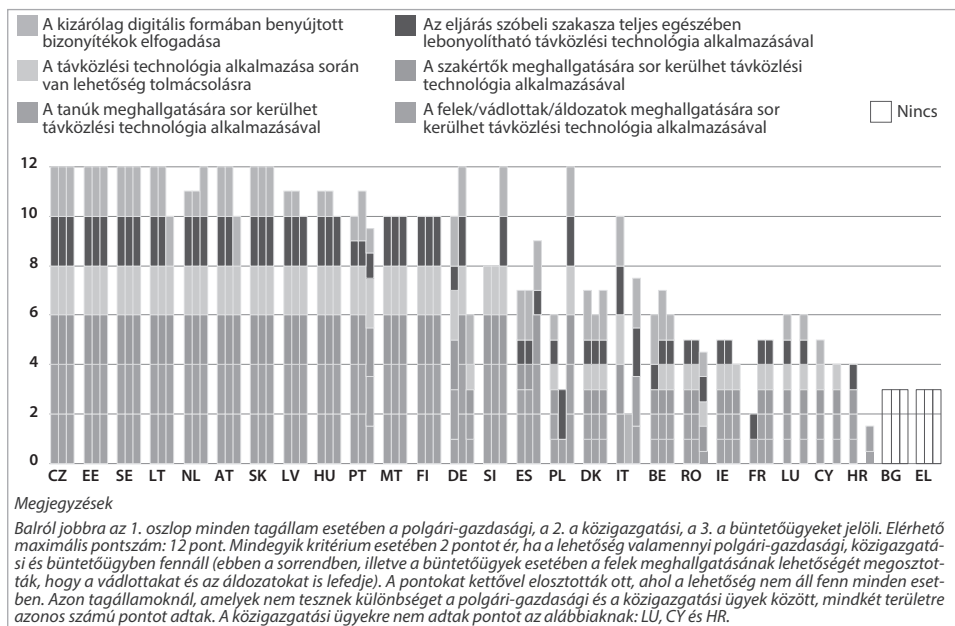
¹⁶ A bírói függetlenséget főként az ezzel kapcsolatos percepciót firtató mutatókkal mérték, de ennek van egy szervezeti része is.

¹⁷ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábláról. Brüsszel COM(2001)389 végleges (2021. július 8.). 42. (39. ábra).

A magyar igazságszolgáltatás a hatékonyságot mérő hagyományos mutatókban kifejezetten jó helyen áll, ahogy a minőségi mutatókban, így a digitalizációval kapcsolatos számokban sem kell szégyenkeznie. Bemutatunk három grafikonot a digitalizáció fejlettségét mérő fejezetből ennek illusztrálására.

Az első grafikon az igazságszolgáltatási rendszerről hozzáférhető információk néhány aspektusát mutatja be, mégpedig hat technológia vagy szolgáltatás léte/hiánya feltérképezésével.

Bár természetesen lehet vitázni arról, hogy ezeken a szempontokon keresztül jól mérhető-e a bírósági digitalizációnak a *tájékoztatósi* aspektusa (erre a kérdésre még röviden visszatérünk), egy általános képet mégis lehet erről kapni a megnevezett szempontok szerint. A grafikon szerint az online közzétett információk terén négy nagyobb csoport figyelhető meg. Ezek közül Magyarország a második kohorszba tartozik, és minden fontosabb online szolgáltatással rendelkezik, kivéve az ingyenes jogi tanácsadásról interaktív tájékoztató szolgáltatást.

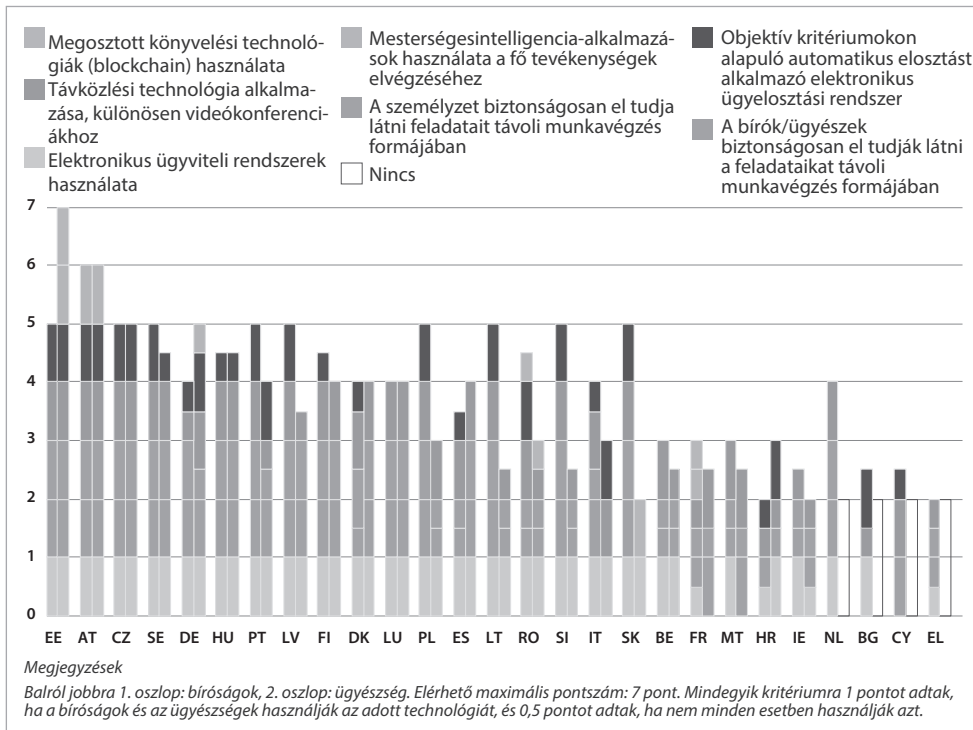
2. ábra: A digitális technológiákat lehetővé tevő eljárási szabályok polgári-gazdasági, közigazgatási és büntetőügyekben

Forrás: Európai Bizottság¹⁸

Hasonló mondható el az elektronikus eljárás egyes aspektusait mérő számokról is. Itt is hatféle szempontot mértek külön a polgári, közigazgatási és büntető ügyszakokban. Ezek közül csak a kizárólag elektronikusan használható bizonyítékok

¹⁸ Uo. 43. (40. ábra).

tekintetében (első szempont) van némi elmaradása Magyarországnak. Nagyon hasonló képet mutat az elektronikus kapcsolattartás és az elektronikus okirat-betekintés is a vonatkozó grafikonok szerint. Magyarország ezekben is az éllovas országok közt van.¹⁹

3. ábra: Egyes digitális technológiák használata a bíróságokon és az ügyészségen

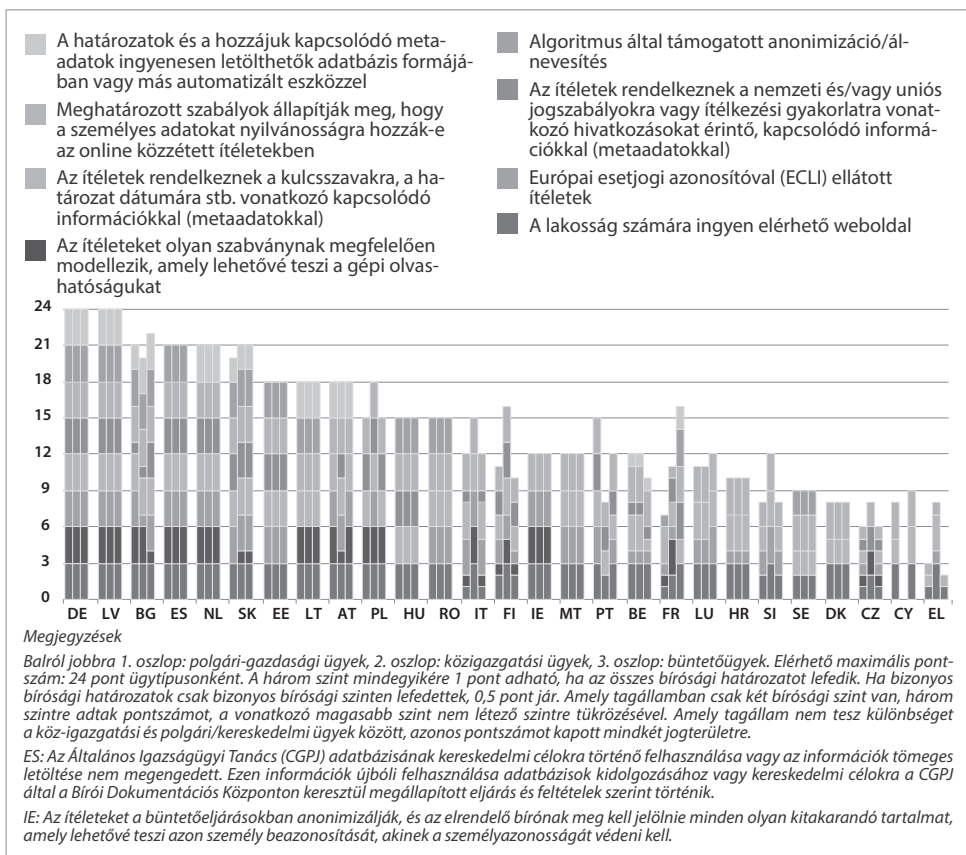
Forrás: Európai Bizottság²⁰

Végül a bírósági belső használatú technológiákat bemutató grafikon érdekes jelenségre mutat rá: Magyarország az első és második generációs technológiák (ügymenedzsment-rendszerek, távoli munkavégzés) terén az élmezőnyben van, ugyanakkor a legkorszerűbb, harmadik generációs technológiák használatában (elosztott főkönyv és mesterséges intelligencia) már néhány ország megelőzi. Ennél nagyobb gond, hogy egyelőre még kísérleti fázisban sincsenek ilyen projektek – így ezen a területen az elmaradásunk bizonyosan nőni fog.

Végül a bírósági ítéletek elektronikus közlésével kapcsolatos grafikont közöljük, ahol Magyarország csak a középmezőnyben helyezkedik el.

¹⁹ Uo. 35–36.

²⁰ Uo. 44.

4. ábra: Géppel olvasható bírósági döntések előállításának megszervezése, 2020

Forrás: Európai Bizottság²¹

A lehetséges intézkedések közül Magyarországon három hiányzik: a bírósági határozatok metaadatainak teljes körű letölthetősége, a határozatok egységes, géppel olvasható strukturálása és az Európai Esetjogi Azonosító²² feltüntetése.

Közös vonásként szinte minden, a digitalizációt érintő területen megfigyelhető, hogy az utóbb csatlakozott tagállamok jobb mutatókkal büszkélkedhetnek. Csehország, Észtország, Litvánia, Lettország és Magyarország rendre a legjobbak közt

²¹ Uo. 51.

²² A jelenleg már nehezen kezelhető helyzetben az azonosító híján nem lehet egy kereséssel beazonosítani ugyanazt a határozatot, ha több adatbázisba is bekerül. Az ECLI-rendszer segítségével egyetlen keresőfelületen, egyetlen azonosító felhasználásával, egyetlen keresés elvégzése elegendő lesz ahhoz, hogy a rendszerben részt vevő valamennyi nemzeti és nemzetközi adatbázisban megtaláljuk a határozat valamennyi előfordulását. *Európai esetjogi azonosító (ECLI). Európai igazságügyi portál – European e-Justice Portal* (2021. november 17.).

vannak, Franciaország pedig általában hátul kullog. Ugyanakkor ez az előny relatív, és nagyon könnyen elolvadhat, ahogy azt a 3. ábra mutatja.

A bírósági informatika Magyarországon: szabályozás és rendszerek

A bírósági eljárások jogi informatikájának szabályai

A magyar jogi szabályozásban az elektronikus eljárás előképei elsőként a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvényben (a régi Ctv.) jelentek meg. A 22.§ (4) bekezdése értelmében a cégbejegyzési kérelem nyomtatvány helyett a cég adatait tartalmazó mágneslemezen is benyújtható volt, azonban a mágneslemezen szereplő adatoknak a cég képviselője által aláírt, kinyomtatott példányát is mellékelni kellett. Az (5) bekezdés értelmében a bejegyzési kérelem és mellékletei – külön törvényben meghatározott feltételek szerint és módon – elektronikus okirat formájában, számítógépes hálózat útján is továbbíthatók voltak a cégbírósághoz. Ebben az esetben a cégbíróság az iratokat elektronikus okirat formájában tartotta nyilván.

Az 1997-ben lefektetett jogi norma lényege – űrlap használata és a kérelem informatikai úton támogatott módon történő benyújtása a bírósághoz – a mai napig változatlan.²³

A polgári perrendtartás

A polgári peres eljárásokban fokozatosan, több lépcsőben került sor az elektronikus ügyintézés bevezetésére, ami lehetővé tette az igazságszolgáltatás rendszerének alkalmazkodását a digitalizáció jogszabályi környezetéhez. E lépcsőzetesség keretében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) *Elektronikus kommunikáció a polgári perben* című XXVIII. fejezetét a 2009. évi LII. törvény vezette be 2010. január 1-jei hatállyal. Ezt azonban többszöri jogszabály-módosítás követte, majd az elektronikus kapcsolattartás 2013. január 1. napjától kezdődően vált opcionális kapcsolattartási móddá, de kizárólag a törvényszékek elsőfokú civilisztikai pereiben, a 2013. január 1-jét követően indult peres eljárásokban.

A 2015. évi LXXI. törvény 18. §-a alapján 2015. július 1-jétől az elektronikus kapcsolattartás lehetsége valamennyi civilisztikai peres ügyben (polgári, gazdasági,

²³ A cégeljárás informatikai szabályrendszeréről részletesen az Ormai László Csaba által írt fejezetben olvashatunk.

munkaügyi, közigazgatási), valamennyi bírósági szinten (járásbíróság, törvényszék első- és másodfok, ítéltábla, Kúria) választhatóvá vált.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, valamint az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény módosításáról szóló 2016. évi XL. törvény szabályai következtében 2016. július 1-jétől a gazdálkodó szervezetek és a jogi képviselők számára *kötelezővé vált* a bíróságokkal az újonnan indult civilisztikai peres ügyekben az elektronikus kapcsolattartás.

2016-tól a polgári perekben lehetővé vált a távmeghallgatás, amelyet a 2015. évi CLXXX. törvény vezetett be *A zártcélú távközlő hálózat igénybevételének szabályai* című XXVIII/A. fejezet beiktatásával a régi Pp.-be. A távmeghallgatás szabályrendszere lényegében változatlan tartalommal került át az új Pp.-be.

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: új Pp.) és az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési törvény) 2018. január 1-jén hatályba lépett rendelkezései az elektronikus ügyintézési szolgáltatásokat úgy szabályozták, hogy átfogó, keretjellegű rendelkezésekkel az elektronikus kapcsolattartás általános szabályait írták elő. Ebből következően valamennyi polgári peres és nemperes eljárásban (például végrehajtási eljárásban, a polgári, gazdasági, közigazgatási és munkaügyi nemperes eljárásokban stb.) a bíróság és a jogi képviselővel eljáró felek, a gazdálkodó szervezetek és a közigazgatási szervek között kötelezővé vált ez elektronikus kommunikáció.

Büntető-, szabálysértési eljárások

A büntetőeljárásokban 2015. július 1. óta az összbüntetésbe foglalás és az utólagos összbüntetésbe foglalás iránti indítvány benyújtására, illetve visszavonására kerülhet sor elektronikusan. 2018. január 1-jétől a büntető- és szabálysértési eljárásokban a nyomozó hatóság, az ügyész, a bíróság, a büntetés-végrehajtási szervek, valamint más állami szervek kötelezően elektronikus úton tartják a kapcsolatot. Ugyancsak kötelező a védőknek, valamint bármely eljárási szereplő jogi képviselőjében eljáró ügyvédeknek az ügyben az elektronikus kapcsolattartás, míg a természetes személyek részére az elektronikus út választható.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: új Be.) 2018. január 1-jén lépett hatályba. A törvény 870. § (6) bekezdése értelmében e törvény elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseit – a (7) bekezdésben meghatározott kivétellel – a 2018. január 1-jét követően indult büntetőeljárásokban kell alkalmazni.

Az új Be. többek között új szabályozásként megjelenítette a telekommunikációs eszközök használatát (távmeghallgatás) mint a büntetőeljárás gyors, illetve költség-hatékony eszközét.

Csőd- és felszámolási eljárások

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvénynek (a továbbiakban: csődtörvény) az egyes igazságügyi, jogállási és belügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2013. évi CCXLIII. törvény 9. §-ával módosított rendelkezései szerint a csődeljárásokban 2015. január 1-jétől az adós részéről kötelező az elektronikus kapcsolattartás.

A felszámolási eljárásokban 2015. január 1-jétől választható, majd 2016. július 1-jét követően kötelező az elektronikus kapcsolattartás, ami az alapügyekhez kapcsolódó kifogásolási és vitatott hitelezői igények elbírálására irányuló eljárások tekintetében is irányadó.

A bírósági informatikai rendszer

A bírósági szervezetrendszerben az Országos Bírósági Hivatal feladata, hogy a bírósági informatikai infrastruktúrát biztosítsa az elektronikus ügyintézéshez. Az Országos Bírósági Hivatal tevékenységének eredményeként a bíróságokon az informatikai rendszerek és az informatikai eszközpark addig nem látott fejlődésen, fejlesztésen ment keresztül. A beadványok elektronikus benyújtásához, kezeléséhez, feldolgozásához, a határozatok kiadmányozásához, a bíróságok és más szervek egymás közötti elektronikus kapcsolattartásához, az illeték elektronikus megfizetéséhez szükséges feltételek több projekt révén, több év során teremthődtek meg, és máig is tart a fejlesztésük.

A BIIR

Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács a 49/2006. (V. 2.) OIT határozatában elrendelte a PHARE program keretében fejlesztett Bírósági Integrált Informatikai Rendszer²⁴ (BIIR) 2006. május 8-tól történő használatát. A BIIR a bírósági ügyviteli, ítélezési és döntéstámogatási folyamatok támogatására létrehozott informatikai rendszer. Alapvető feladata a bírósági eljárások során mechanikusan vagy elektronikusan keletkező adatok, információk rendezett tárolása, automatizált funkciók révén az ügyviteli és ítélezési munka hatékonyabbá tétele, illetve adatkapcsolat biztosítása más rendszerekkel és külső szervezetekkel.

A BIIR bevezetésével megtörtént a bírósági szervezetrendszerben elsősorban a peres ügyek ugyanazon informatikai programban történő kezelése. A BIIR-ben

²⁴ BIIR: 7/2014. (XII. 23.) OBH utasítás a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról 10. § (1) bekezdés. A BIIR a bírósági ügyviteli, ítélezési és döntéshozatali folyamatok támogatására az OBH Elnöke által jóváhagyott iratkezelési szoftver.

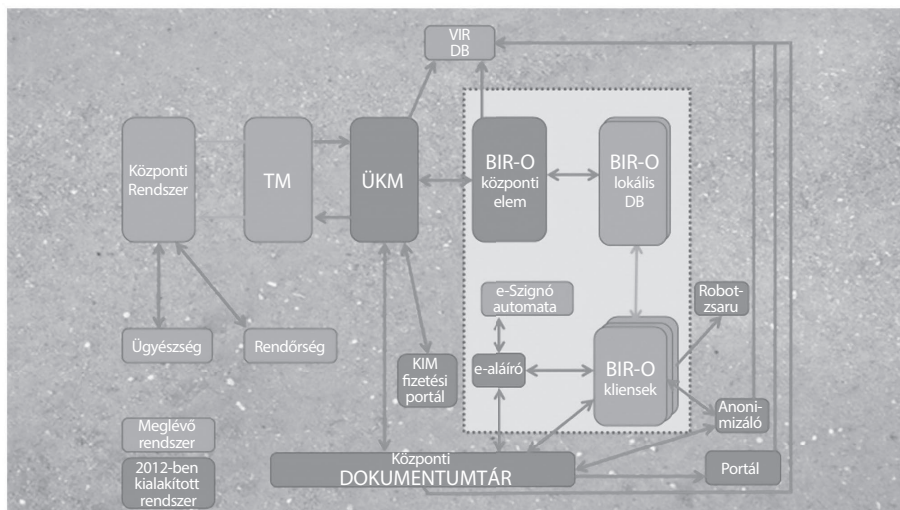
alakították ki azokat a funkciókat, amelyek az elektronikus kapcsolattartás új jogi környezetének történő megfelelést szolgálják.

Mint a bírósági szervezet alaptevékenységét támogató, a szervezet egészét átfogó integrált informatikai rendszer, a BIIR az egyes bírósági tevékenységeket egyetlen alkalmazás funkciójaként valósítja meg, így a lajstromban nyilvántartott ügyekhez kapcsolódó egyéb adatok (például tárgyalási napló, hatánapok, kapcsolatok más bírósággal) a BIIR-ből integrált lekérdezéssel mind kinyerhetők.

A BIIR több részből áll (BIR-O: Bírósági Ítélezés Országos Rendszere, VIR: Vezetői Információs Rendszer, TONY: Terheltek Országos Nyilvántartása), amelyek közül a bírósági ítélezési tevékenységet elsődlegesen a BIR-O alrendszer támogatja. A BIR-O alrendszer a bíróságokon az ügyek adatait és az egyes ügyekben az ügyszakos kapcsolódó peres felek adatait tartalmazza. A BIR-O bíróságonként és ügyszakonként külön-külön lajstromkönyvekből áll, s az egyes lajstromkönyvekben bírósági ügyenként rögzítik az adott ügy valamennyi alapadatát (felek és képviselőik adatai, a beadványok és a bíróságon keletkezett iratok).

Az e-per rendszer

Az Országos Bírósági Hivatal a bíróságok és a felek közötti elektronikus kapcsolattartást szolgáló informatikai rendszert a 2012-ben meglévő BIIR rendszer keretei között valósította meg, az Ügyfélkapcsolatok Elektronizálása (a továbbiakban: ÜKE) rendszer kialakításával.

5. ábra: A magyar bíróságok informatikai rendszereinek felépítése

Forrás: Országos Bírósági Hivatal: Az ügyfélkapcsolatok elektronizálása egyes bírósági eljárásokban. Budapest, 2012. november 13–30. 17. alapján saját szerkesztés

A rendszerben újonnan (2012-től kezdődően) megvalósított modulok az alábbiak:

1. üzenetkezelő modul (ÜKM);
2. központi dokumentumtár;
3. e-aláíró;
4. a KIM fizetési portál rendszerkapcsolata.

Az üzenetkezelő modul (ÜKM)

Az ÜKM fő feladata, hogy a központi rendszerben feladott elektronikus beadványokat (az Általános Nyomtatványkitöltő – ÁNYK – keretprogram nyomtatványait és mellékleteit) automatikusan, emberi beavatkozás nélkül a címzett bíróság megfelelő lajstromkönyvébe, a fél által megjelölt ügyszámra eljuttassa. A rendszer biztosítja az egyes beadványok félautomata lajstromozásának a feltételeit is.

A félautomata lajstromozás rendszere a bírósági lajstromirodai munkatárs számára lehetőséget ad arra, hogy a beadványt egyetlen gombnyomással automatikusan lajstromozza, vagy a beadvány tartalmának megismerését követően – ha a beadványt nem a megfelelő ügyben nyújtották be – a beadvány tartalma szerint megjelölt bíróságra továbbküldje.

A dokumentumtár

A dokumentumtár feladata a bíróságra benyújtott és érkeztetett elektronikus beadványok tárolása, valamint a bíróságon belül, az adott ügghöz tartozó belső bírósági irat tárolása. A bírósági dokumentumok (ítélet, végzés, jegyzőkönyv) elektronikus kiadmányozási folyamatában a dokumentumtárban tárolt fájl kerül az elektronikus aláírással ellátott módon kiadmányozásra.

E-aláíró

Az e-aláíró rendszer feladata a dokumentumtárban eltárolt bírósági iratok elektronikus aláírással történő ellátása. Eljárásaikban a bíróságok minősített elektronikus bélyegzőt használnak, amely az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény szerinti minősített szervezeti elektronikus aláírás. Az elektronikus aláírás elhelyezése a bíróságokon a kiadmányozás folyamatában automatikusan, az adott ügyben kiadmányozandó dokumentumok megjelölésével történik.

EFER-rendszerkapcsolat

Az elektronikus kézbesítési rendszer lehetővé teszi, hogy a bírósági eljárásokhoz kapcsolódó illetékfizetési kötelezettséget elektronikus úton lehessen teljesíteni. Ez az úgynevezett Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszer (EFER) alkalmazásával történik, amellyel VPOS-/házibankfelületről teljesíthető az illetékfizetési kötelezettség.

A kitöltött ÁNYK-úrlap Ügyfélkapun, Cégkapun vagy Hivatali kapun történt beküldését követően automatikusan megérkező ÜKM-értesítésben (úgynevezett érkeztetési igazolás) szereplő URL-re (linkre) kattintva a felhasználót a rendszer át-irányítja az Igazságügyi Fizetési Portálra, amelyen a konkrét tranzakció teljesíthető.

Az elektronikus iratbetekintés

A bíróságokon 2020. január 1-jétől lehetővé vált a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendeletben szabályozott Ügyfél Irathozzáférési Rendszer (ÜIR) használata. Az ÜIR-en keresztül a 2020. január 1-jét követően indult polgári, gazdasági, munkaügyi, közigazgatási és büntetőperes ügyek iratai tekinthetők meg.

Polgári ügyekben a felperes, alperes, beavatkozó, érdekelt és ezek törvényes képviselője, meghatalmazottja (érvényes meghatalmazással), míg a büntetőügyekben az ügyész, terhelt, védő és ezek törvényes vagy jogi képviselője számára lehetséges az ÜIR-en keresztül az iratbetekintés.

Az E-aktába betekintéshez előzetes azonosítás és az online betekintési kérelem benyújtása és elbírálása szükséges. A betekintés iránti kérelmet valamennyi különböző ügyszám alatt lajstromozott ügyben külön szükséges benyújtani.

Az ÜIR használatához az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 18. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontjainak megfelelően elektronikus azonosítás (ügyfélkapu) szükséges.

A VIA Video videókonferencia-rendszer

Ahogy azt – *A polgári perrendtartás és a Büntető-, szabálysértési eljárások* címek alatt – már jeleztük, a távmeghallgatás lehetősége a 2010-es évek második felében bekerült a vonatkozó eljárási törvényekbe. A NISZ Zrt.²⁵ 215 végpontot tartalmazó országos videókonferencia-rendszert épített ki a kormányzati szervek, valamint a bíróságok és a büntetés-végrehajtási intézetek számára. A fejlesztés az elektronikus

²⁵ A Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. állami tulajdonban levő társaság, amelynek fő feladata, hogy infokommunikációs technológiák alkalmazásával támogassa a hazai közsférát. Lásd: www.nisz.hu.

közigazgatás megvalósításának egyik mérföldköve, megreformálja a személyes jelenlétet igénylő közigazgatási folyamatokat, a költségek csökkentésével és a hatékonyság növelésével.²⁶

A kiépített rendszer két fő egységből áll: az üzemeltetéséhez szükséges, rugalmasan bővíthető videókommunikációs központból, amely a Kormányzati Adatközpontban²⁷ helyezkedik el, valamint a végpontokból. A megoldás szigorú biztonsági előírásoknak felel meg, a videokonferencia-jelfolyam az átviteli hálózat teljes szakaszán titkosított formában utazik.

A videokonferencia-rendszer meghatározó szerepet tölt be a bíróságok digitalizálásában is azáltal, hogy a kialakított infrastruktúra távmeghallgatásra is alkalmas. Így például, ha a vádlott büntetés-végrehajtási intézetben van, akkor nem kell őt a tárgyalásra elszállítani, hanem távmeghallgatás keretében meghallgatható. Emellett a több száz kilométer távolságban lévő szakértők és tanúk utazása is elkerülhető. A megoldásnak köszönhetően az eljárások időtartama jelentősen csökkenhet.

A rendszer 215 végpontja közül 133 távmeghallgatásra is alkalmas, amelyek közül 72 a bíróságokon, 39 a büntetés-végrehajtási intézetekben, 18 a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatalban található, és 4 mobilvégpont is rendelkezésre áll.

2018 őszéig 72 bírósági tárgyalótermet szereltek fel távmeghallgatásra alkalmas eszközökkel. 2019 végére a bírósági fejezeti költségvetésből további 112 bírósági tárgyalóteremben alakítottak ki távmeghallgatási végpontot, ezáltal minden bírósági épület elérhető videokonferencia útján.²⁸

A távmeghallgatási rendszer hosszú távon hozzájárul a bírósági eljárások időszerűségi mutatóinak javulásához, az eljárások transzparenciájának növekedéséhez. Mindezeken túl a fogvatartottak szállításával járó biztonsági kockázatok nagymértékben csökkenthetők, a védelemben részesítendő személyek biztonsága garantálható.

Beszédleíró rendszerek

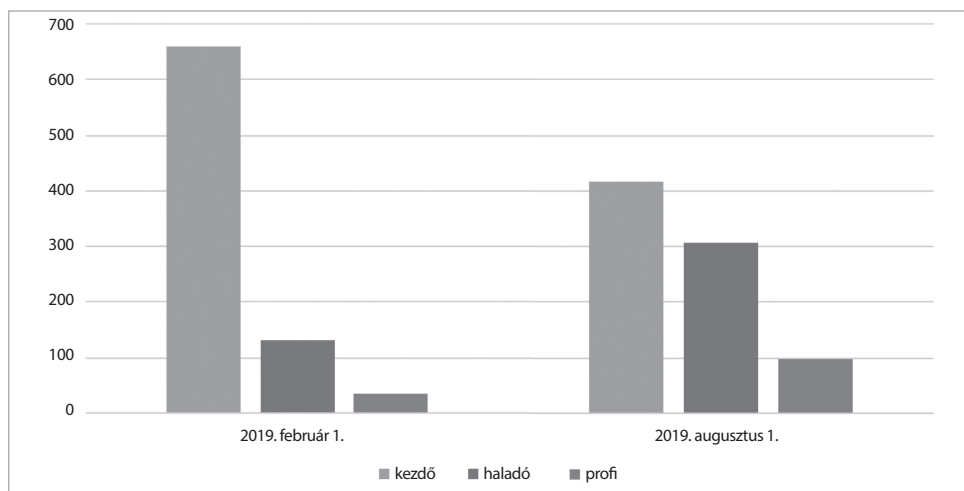
A bíróságokon a beszédleíró (*speech-to-text*) programok országos használatának megkezdése 2018. június elejére tehető. Jelenleg kétféle beszédleíró eszköz, a *Globalspeech Notes* és a *VoXerver (SpeechTex)* szoftvert használják a bíróságok. A programok működése, fejlettségi szintje különböző. A *Globalspeech Notes* szoftvere személyeshangminta-függő, azaz a program kezdetben „betanítást” igényel, hogy minél jobban megismerje a felhasználó hangszínét, kifejezéseit, így pontosabban írja

²⁶ Távmeghallgatás? Az országos videokonferencia-rendszer 133 végpontja már erre is megoldást nyújt. NISZ, 2018. október 1.

²⁷ A Kormányzati Adatközpontot a 467/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet hozta létre, és a NISZ Zrt. üzemelteti.

²⁸ *Távmeghallgatás – VIA VIDEO projekt* (é. n.).

le a diktált szöveget. A *VoXserver* szoftvere hangmintafüggetlen, azonban jelenlegi verziójában nem tanítható.

6. ábra: A magyar bíróságok Globalspeech-felhasználóinak gyakorlottsága 2019. február 1. – augusztus 1. között

Forrás: birosag.hu/birosagokrol/digitalis-birosag/beszedfelismero-es-leiro-szoftverek és a bíróságok első intranetes hálózata (<https://kpintra.justice.hu>)

A kézirat lezárásakor 838 db *Globalspeech* és 46 db *SpeechTex* beszédleíró eszközt használtak az ország bíróságain. A rendszerek betanulási idejét is jól szemlélteti a 6. ábra, amely a *Globalspeech-felhasználók* gyakorlottságát mutatja egy 6 hónapos időtartam alatt. Látszik, hogy a haladók (használati idő: heti 1–10 óra) száma 176 fővel, a profik (a használati idő heti 10 óra feletti) száma 64 fővel emelkedett ez alatt a fél év alatt, amíg a kezdők (a használati idő heti 1 óra alatti) száma ennek megfelelően arányosan csökkent.

Ügyfél-tájékoztató felületek és szolgáltatások

Pertartam-kalkulátor

A bírósághoz forduló felek tájékoztatása érdekében online szolgáltatás készült az egyes pertípusok várható időigényének megbecsüléséről. Ennek segítségével az adott bíróságon – a korábbi évek statisztikai tapasztalatai alapján – az állampolgárok megtekinthetik, hogy az egyes ügytípusokat a bíróság átlagosan mennyi idő alatt intézi el érdemben, ítélettel.

Természetesen egy-egy konkrét ügy esetében számos olyan tényező léphet fel (például külföldi felek, több szakértő kirendelésének szükségessége), amely

befolyásolja a tényleges időszükségletet, de az előzetes kalkuláció mégis egyfajta támpontot adhat az állampolgároknak ahhoz, hogy milyen időtartamra számíthatnak az adott pertípusnál.

Az alkalmazás másik haszna, hogy azokban a polgári peres ügyekben, ahol a felperes több bíróság közül választhatja ki, hogy hol indít pert, előzetesen tájékozódva össze tudja hasonlítani az átlagos időszükségletet, ezzel is optimalizálva a per hosszát.

Sms- és e-mail-küldő szolgáltatás

A bírósági tájékoztatási rendszer használatával az állampolgárok és képviselőik számára nyitva áll a lehetőség, hogy – rövid ügyfélkapus azonosítást követően – az őket érintő ügy adatait az erre a célra kialakított internetes felületen a nap 24 órájában, otthonukból, irodájukból stb. tekinthessék meg, és tájékoztatást kapjanak arról, hogy az ügyben kitől, milyen iratok érkeztek, milyen eljárási események történtek, az előre definiált esetek közül.

A szolgáltatás használata nem helyettesíti az egyes eljárási eseményekhez kötődő kézbesítés jogkövetkezményeit, és az iratok megtekintését sem teszi lehetővé. Az adott ügy valamennyi megtekinthető iratának online megtekintése az ÜIR-ben (Az elektronikus iratbetekintés) lehetséges.

Az egyes eljárási eseményekről szóló értesítő szolgáltatás célja olyan elektronikus szolgáltatás biztosítása, amely lehetővé teszi, hogy az állampolgárok és képviselőik – előzetes regisztrációt követően – a folyamatban lévő ügyekben minden olyan jogi eseményről sms-ben vagy e-mailben értesítést kapjanak, amelyet az eljárási szabályok nem tiltanak. A bíróság interneten és a telefon segítségével is értesíti az ügyfeleket a folyamatban lévő ügyeik előrehaladásáról, így javítva a bírósági eljárások eredményességét.

Bírósági Fizetési Portál

A 2019. március 4. óta működő Bírósági Fizetési Portál (BFP) olyan „kényelmi” szolgáltatás, amelynek célja az egyes bírósági eljárásokban fizetendő illeték, díj és költségtérítés elektronikus úton történő teljesítése. A felület használata a felek számára nem kötelező, a portál a befizetett összegek azonosítását és az adott eljáráshoz történő rögzítését segíti elő.

Az illeték elektronikus fizetése az alábbi módokon történhet:

- Bankkártyás fizetés: ezt csak úgy tudja indítani a fél, ha előtte egy elektronikus űrlapot (ÁNYK-nyomtatvány) beküldött, mert ez generálja számára a BFP-n a fizetési linket, amelyre kattintva elektronikusan fizetni tud. A fizetett tétel közvetlenül a BIR-O programban látható az ügy adatainál

a „költség” fülön. Ebben az esetben informatikailag kizárt, hogy a fizetett tétel ne legyen azonosítható. E megoldás előnye a fél számára az, hogy bankkártyás vásárlásnak számít, nincs költsége.

- Átutalás: a fél indíthatja saját bankszámlájáról egyedi tranzakcióval a Bírósági Gazdasági Hivatal által kezelt bevételi számlára. Ekkor elkerülhetetlen, hogy a 44/2004. (XII. 20.) PM rendelet 6/A. § (3) bekezdése szerint az eljáró bíróság jelzőszámát és az eljárásiilleték-fizetésre kötelezett fél nevét, a beadvány bírósági érkeztetési azonosító számát és – ha az ismert – a lajstromszámát feltüntesse. Ezen adatok hiányában a Bírósági Gazdasági Hivatal a befizetést csak manuálisan tudja hozzátársítani az ügyhöz.
- Átutalás a portálon keresztül: a fél a tranzakciót indíthatja úgy is, hogy az átutalást a BFP-n kezdeményezi. Ott kap egy hét karakterből álló azonosítót, azt kell karakterpontosan bemásolnia az egyedi tranzakció közleményrovatába, majd indítania az utalást. A BIR-O programban ekkor is automatikusan megjelenik a befizetés ténye, mert a BFP és BIR-O közötti informatikai kapcsolat ezt lehetővé teszi.

Csődbetekintő portál

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Csődtv.) 6. § (1d) bekezdése alapján a gazdálkodó szervezet az OBH-tól igazolást kérhet arról, hogy nincs ellene benyújtva jogerősen még el nem bírált csődeljárás vagy felszámolási eljárás iránti kérelem, továbbá nincs vele szemben kezdeményezett és jogerősen még el nem rendelt felszámolás.

A portál a <https://csodbetekinto.birosag.hu/> címen érhető el. A portál működése révén a hitelezés biztonsága jelentős mértékben javul, hisz a hitelbírálathoz megállapítható, hogy az adott gazdálkodó szervezettel szemben nincs folyamatban el nem bíralt csőd- vagy felszámolási eljárás iránti kérelem.

Elektronikus panasz

Általában a különböző igazgatási vezetők „szükséges rosszként” tekintenek a panaszosokra, illetve a panaszokra, pedig a legközvetlenebb visszajelzés, a legerősebb állampolgári elégedettségmérés a panaszokon keresztül érkezik a szervezetekhez. A fejlesztés az igazgatási panaszok benyújtását könnyíti meg. Kifejezetten a bíróságok működésével kapcsolatos panaszokról van tehát szó, nem a büntetőeljárások során vagy a polgári peres ügyekben benyújtható jogorvoslatokról.

A rendszerben az ügyfelek igazgatási panaszait a nap 24 órájában, online felületen is benyújthatják (<https://e-ugyintezes.birosag.hu/panaszkezeles>). A panaszbeadványok hatékony, átlátható feldolgozása által egyszerűsödik a panaszok intézése.

A bírósági elektronikus kapcsolattartást szolgáló rendszerek használatával összefüggő statisztikák

Végül ahhoz, hogy képet kapjunk a rendszerek valódi működéséről, érdemes egy pillantás vetni a használatukat jellemző statisztikai adatokra.

*Az elektronikus kapcsolattartás és az elektronikus iratbetekintés statisztikái*²⁹

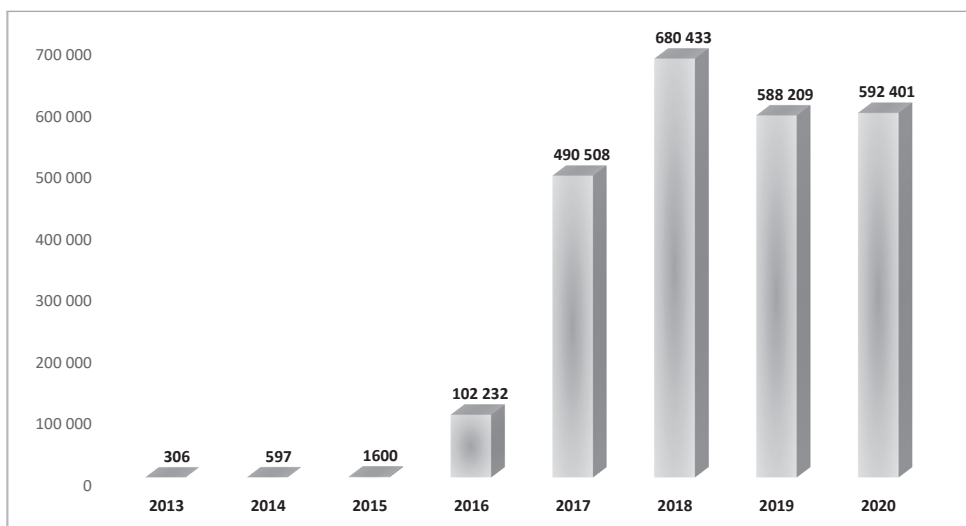
A kialakult jogszabályi környezet az ezzel párhuzamosan fejlődő informatikai infrastruktúrával együtt mind az egyoldalú kérelmeken alapuló (például civil szervezetek nyilvántartási ügyei), mind a kontradiktórius bírósági eljárásokban azt eredményezték, hogy a 2016. évet megelőző időszakhoz képest sokszorosára nőtt az elektronikus úton benyújtott, illetve a bíróságok által így kézbesített dokumentumok száma. Ez a folyamat tehát két oldalról vizsgálható: egyrészt a bíróságokra érkezett beadványok, másrészt a bíróságok által kézbesített iratok mennyisége által.

A birosag.hu oldalon elérhető adatok alapján 2013. január 1-jétől, az elektronikus kapcsolattartás bevezetésétől a 2020. év végéig a bíróságokra érkezett elektronikus beadványok és a bíróságok által elektronikus úton kiküldött kiadmányok száma megközelítette a 7 milliót. Ebből a bíróságokra érkezett elektronikus beadványok száma elérte a 2,8 milliót.

Civilisztikai eljárások

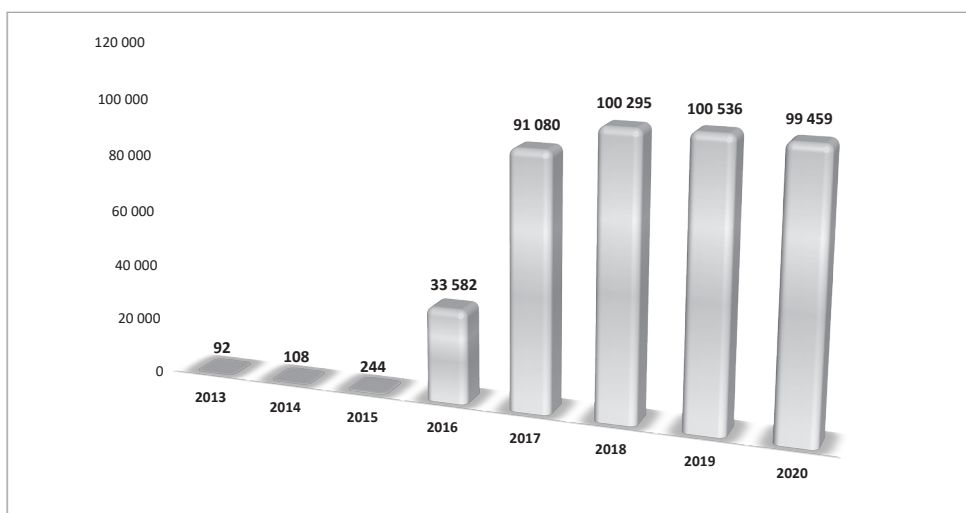
Folyamatos növekedés figyelhető meg a civilisztikai peres és nemperes (Vh., Pk.) eljárásokban előterjesztett e-beadványok számában, az elektronikus kapcsolattartásra nem kötelezett felek is egyre szívesebben választják ezt a kapcsolattartási formát a papíralapú helyett.

²⁹ *Az OBH elnökének beszámolója 2012–2020 (é. n.).*

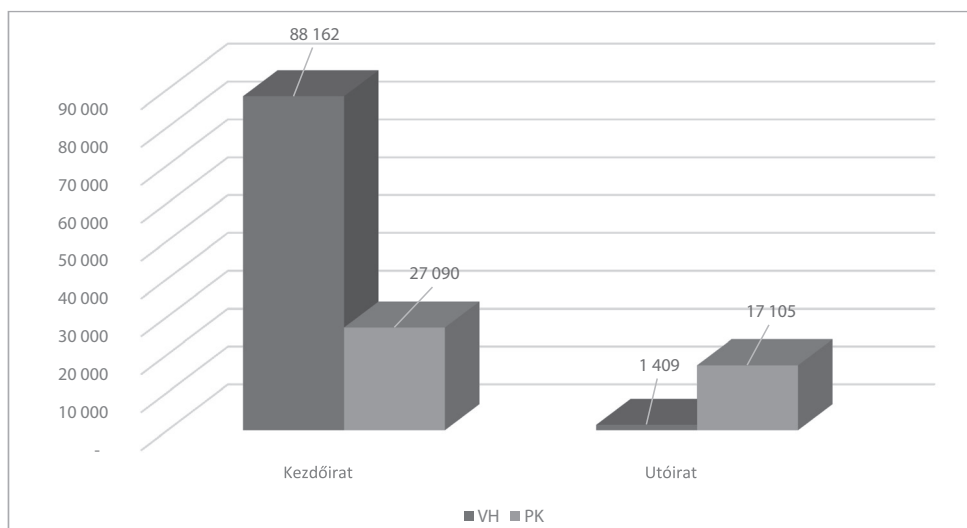
7. ábra: A civilisztikai perekben előterjesztett e-beadványok száma, 2013–2020

Forrás: birosag.hu/beszamolok/az-oroszagos-birosagi-hivatal-elnokenek-2020-evi-beszamolaja, 52.

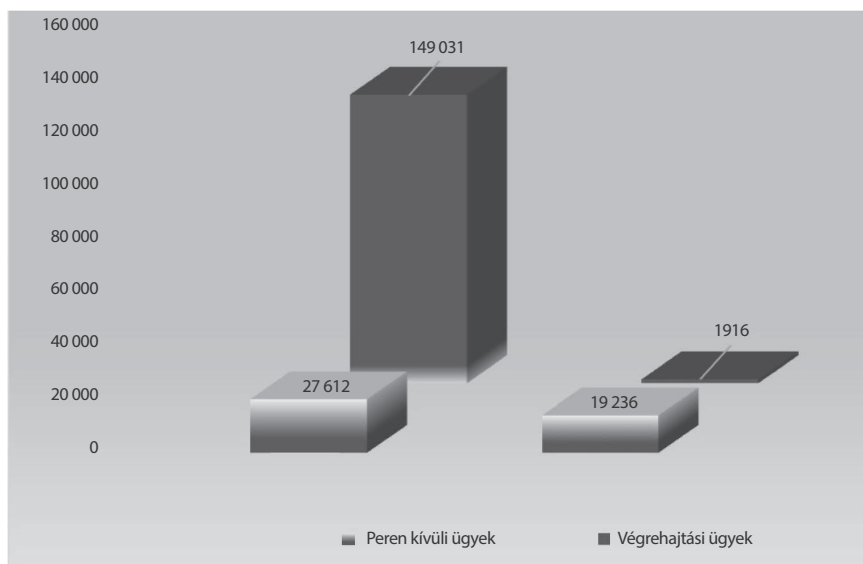
8. ábra: A civilisztikai perekben előterjesztett elektronikus kezdőiratok száma, 2013–2020

Forrás: birosag.hu/beszamolok/az-oroszagos-birosagi-hivatal-elnokenek-2020-evi-beszamolaja, 52.

9. ábra: A civilisztikai nemperes eljárásokban érkezett elektronikus beadványok megoszlása 2019-ben

Forrás: birosag.hu/beszamolok/az-oroszagos-birosagi-hivatal-elnokenek-2019-evi-beszamoloja, 54.

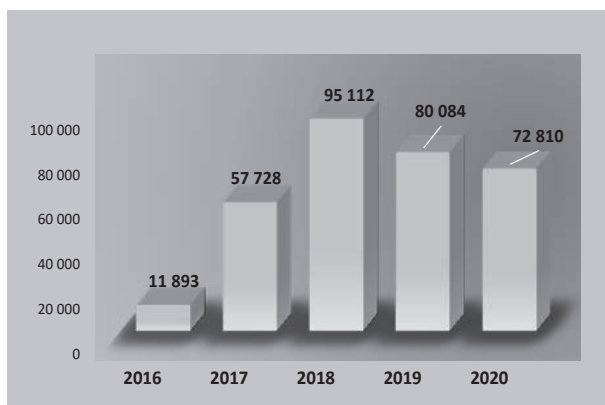

10. ábra: A civilisztikai nemperes eljárásokban érkezett elektronikus beadványok megoszlása 2020-ban

Forrás: birosag.hu/beszamolok/az-oroszagos-birosagi-hivatal-elnokenek-2020-evi-beszamoloja, 53.

Csőd- és felszámolási eljárások

A csődeljárásokban 2015. január 1-jétől az adós részéről, a felszámolási eljárásokban pedig 2016. július 1-jét követően kötelező az elektronikus kapcsolattartás, ami az alapügyekhez kapcsolódó kifogásolási és vitatott hitelezői igények elbírálására irányuló eljárások tekintetében is irányadó.

11. ábra: Az e-beadványok száma a csőd- és felszámolási eljárásokban, 2016–2020

Forrás: birosag.hu/beszamolok/az-orszagos-birosagi-hivatal-elnokenek-2020-evi-beszamolaja, 53.

Büntető- és szabálysértési eljárások

A büntető- és szabálysértési eljárásokban a nyomozó hatóság, az ügyész, a bíróság, a büntetés-végrehajtási szervek, valamint más állami szervek kötelezően elektronikus úton tartják a kapcsolatot. Ugyancsak kötelező a védőknek, valamint bármely eljárási szereplő jogi képviselőjében eljáró ügyvédeknek az elektronikus kapcsolattartás, míg a természetes személyek részére az elektronikus út választható.

1. táblázat: A bíróságokra érkező elektronikus iratok száma, 2018–2020

2018				2019				2020			
büntetőügy		szabálysértés		büntetőügy		szabálysértés		büntetőügy		szabálysértés	
kezdőirat	utóirat	kezdőirat	utóirat	kezdőirat	utóirat	kezdőirat	utóirat	kezdőirat	utóirat	kezdőirat	utóirat
64 308	134 651	223 613	28 838	109 542	253 693	216 474	39 580	106 650	285 100	232 051	46 071
198 959		252 451		363 235		256 054		391 750		278 122	

Forrás: birosag.hu/birosagokrol/birosagi-szervezet/obh/obh-elnokenek-beszamoloi alapján saját szerkesztés

Elektronikus befizetések

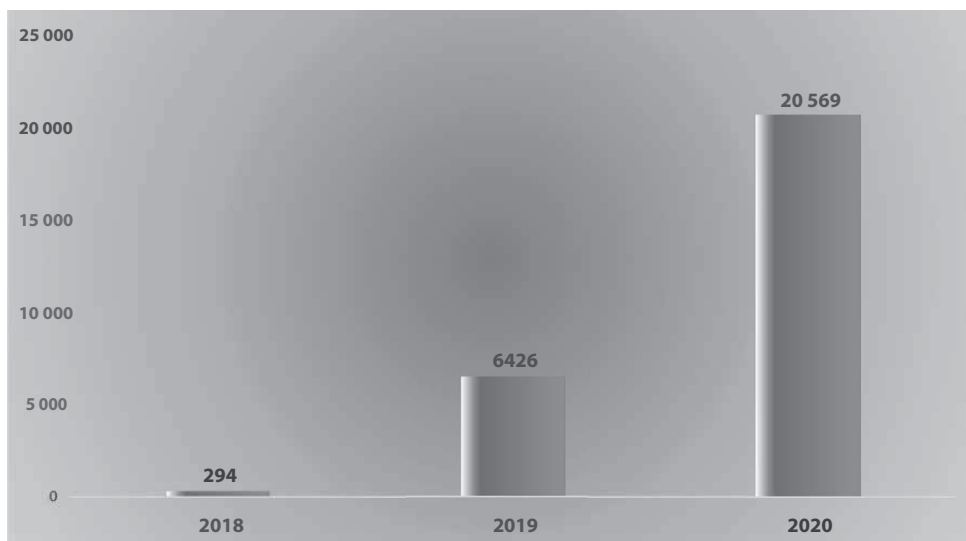
Az elektronikus bírósági eljárásokban az ügyfelek az illetékfizetési kötelezettségüket elsődlegesen a bíróságok Magyar Államkincstárnál (MÁK) vezetett illetékbevételei számlájára történő átutalással, illetőleg az Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszer (EFER) használatával teljesítették.

2019-ben az EFER-en keresztül 1 248 479 434 forint összegben, míg MÁK-os átutalással 4 217 936 958 forint összegben teljesült illetékbefizetés. Ahogy azt az *Ügyfélértéktájékoztató felületek és szolgáltatások* cím alatt írtuk, az OBH önálló Bírósági Fizetési Portált is fejlesztett, amelyen a vizsgált időszakban összesen 19 117 darab sikeres fizetés történt 1 214 125 487 forint összegben.

A távmeghallgatás statisztikái

A távmeghallgatás eszközrendszerét igénybe véve 2019-ben 6426 távmeghallgatást bonyolítottak le a bíróságok, és ezzel

- 5221 vádlottat,
- 638 tanút,
- 232 polgári peres eljárási résztvevőt,
- 179 szabálysértési eljárás alá vont személyt és
- 40 szakértőt hallgattak meg.

12. ábra: Távmeghallgatások száma, 2018–2020

Forrás: birosag.hu/beszamolok/az-orszagos-birosagi-hivatal-elnokenek-2020-evi-beszamoloi, saját szerkesztés a 2018–2020 közötti adatok feldolgozásával

Felhasznált irodalom

- Az Országos Bírósági Hivatal Elnökének beszámolója 2012–2020* (é. n.). Online: <https://birosag.hu/orszasgos-birosagi-hivatal-0/beszamolok>
- Balogh Zsolt György: *Jogi informatika*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus, 1998.
- Commission of the European Communities: *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – eEurope 2005: An Information Society for All*. COM(2002) 263 végleges (2002. május 28.). Online: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2002:0263:FIN:EN:PDF>
- Európai Bizottság: *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, és a Régiók Bizottságának. Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja*. COM(2021) 118 végleges (2021. március 9.). Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0118&from=en>
- Európai esetjogi azonosító (ECLI). Európai igazságügyi portál – European e-Justice Portal (2021. november 17.). Online: https://e-justice.europa.eu/175/HU/european_case_law_identifier_ecli?init=true
- European Commission: *eGovernment Action Plan. Shaping Europe's Digital Future* (2016). Online: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/egovernment-action-plan>
- European Commission: *EU Justice Scoreboard* (é. n.). Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_en
- European Commission: *The 2021 EU Justice Scoreboard. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions*. COM(2021) 389 végleges (2021. július 8.). Online: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eu_justice_scoreboard_2021.pdf
- Handó Tünde: A magyar bíróságok élen járnak a digitalizációban. *Magyar Idők*, 2018. november 7. Online: www.magyaridok.hu/belfold/hando-tunde-a-magyar-birosagok-elen-jarnak-a-digitalizacioban-3646298/
- Kis Ildikó: *A CompLex CD Jogtár egyedülálló jogi adatbázis*. (H. n.), (k. n.), (é. n.). Online: http://www3.bibl.u-szeged.hu/mke_eksz/tanecd/kisi.htm
- Országos Bírósági Hivatal: Az ügyfélkapcsolatok elektronizálása egyes bírósági eljárásokban. Budapest, 2012. november 13–30. Online: https://birosag.hu/sites/default/files/2022-05/bemutato_anyaga_2012_11_13-30_0_0.pdf
- Távmeghallgatás? Az országos videokonferencia-rendszer 133 végpontja már erre is megoldást nyújt. *NISZ*, 2018. október 1. Online: <https://nisz.hu/hu/aktualis/tavmeghallgatas-az-orszasgos-videokonferencia-rendszer-133-vegpontja>
- Távmeghallgatás – VIA VIDEO projekt* (é. n.). Online: <https://birosag.hu/birosagokrol/digitalis-birosag/tavmeghallgatas-via-video-projekt>